

JÄMSÄN KAUPUNGIN LAUSUNTO SOTE-LAKILUONNOKSESTA

Järjestämisestä

Parhaassa tapauksessa uudistus voi luoda edellytykset sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen yhdenvertaisuuden parantamiselle. Väestön hyvinvointi- ja terveyserojen kaventaminen sen sijaan vaatii hallintorakenteen lisäksi kuntien roolin huomioimisen hyvinvoinnin ja terveyden edistämisessä ja riittävien resurssien ja rahoituksen turvaamisen uudistuksen toteuduttua.

Pelastustoimen palvelujen saatavuuden turvaaminen tasapuolisesti ja ottaen paikalliset tarpeet huomioon edellyttää kattavaa palveluverkkoa koko sote-maakunnan alueella. Tämä tarkoittaa riittävän rahoituksen ja resurssien varaamista toiminnan ylläpitämiseen ja kehittämiseen osana yleiskatteellista rahoitusta. Sosiaali- ja terveystoimen sekä pelastustoiminnan synergiahyötyjä ei esityksellä voida varmistaa.

Ensihoito tulee säilyttää sosiaali- ja terveydenhuollon alaisuudessa väestön ikääntymisen aiheuttamana palvelutarpeen vuoksi sekä sen kehittämisen varmistelemiseksi.

Rahoituksesta ja omaisuudesta

Uudistuksen rahoitusriskit ovat esityksen mukaan jäämässä kokonaisuudessaan kunnille. Vaikka tavoitteena on toteuttaa uudistus mahdollisimman pienin muutoksin, on niillä esitetyssä mallissa erittäin suuri vaikutus kuntien talouden tasapainoon ja rahoitusasemaan. Muutosrajoitinta tulee edelleen alentaa.

Esityksen laskemat perustuvat kuntien tuloihin ja menoihin vuosina 2020-2022. Koronapandemian vuoksi esitetty malli on kohtuuton eikä poikkeuksellisen tilanteen muodostamia eriä voida jättää tulevien valtionosuuksien siirto- ja tasausmekanismeihin.

Muutuskustannuksiin on osoitettava täysimääräinen valtion rahoitus.

Jämsän kaupunki katsoo, että sote-kiinteistöomaisuuteen liittyvät riskit eivät voi jäädä yksin kunnille, koska niillä ei ole omilla toimillaan mahdollisuutta vaikuttaa kiinteistöjen käyttöön. Mikäli uudistuksessa kuitenkin edetään esitetyllä mallilla, tulee kuntien riskit rajata. Siirtymäkauden sitovan vuokrajakson 3+1 tulee olla pidempi. Yksityisen palvelutuottajan rakennuttamaa, julkisen tahon vuokraamaa ja kunnan omassa omistuksessa olevaa kiinteistöä ei tule kohdella eri tavoin.

Yksityisen palvelutuottajan asemasta

Jämsän kaupungin arvion mukaan nykyinen sote-lakiluonnos toteutuessaan vaikuttaisi merkittävästi Jämsän kaupungin sosiaali- ja terveystoimen palvelutuotantoon.

Siltä osin, mitä julkiseen hallintotehtävään liittyvää palvelutarpeen arviointia on annettu yksityisen palvelutuottajan tehtäväksi, tulisi ulkoistussopimuksia tarkastella

uudelleen. Sosiaalihuollossa palvelutarpeen arviointi on osa valmistelua ennen valituskelpoisen viranomaispäätöksen tekoa ja on julkisen vallan käyttöön kiinteästi kytkeytyvää toimintaa, jonka irrottaminen muusta viranomaistoiminnasta ei tulisi olla mahdollista.

Perusterveydenhuollossa viranomaistehtävät ovat suppeammat kuin sosiaalihuollossa. Mitä erikoissairaanhoidon tulee, näkemyksemme mukaan yksityinen palveluntuottaja voisi jatkossakin tehdä lähetteen julkiseen terveydenhuoltoon, mutta julkisen terveydenhuollon virkalääkärin tulisi tehdä lopullinen päätös asiakkaan hoitoon ottamisesta. Jatkossakin asiakkaan tulisi voida kuitenkin valita terveydenhuollon yksikkö, jossa haluaa hoitonsa toteutettavan.

Lainsäädännön tulisi mahdollistaa jatkossakin perusterveydenhuollon mahdollisuus ympärivuorokautiseen päivystykseen erityisluvalla.

Ulkoistustapauksissa on huolehdittava tilaajaorganisaation vahvuudesta ja ajantasaisesta osaamisesta. Esim. Jämsässä ulkoistusta valvovat seuraavat ammattilaiset: sote-johtaja, hallintoylilääkäri, vanhuspalvelujohtaja, palveluasiantuntija, vammaispalvelujohtaja ja sosiaalipalveluiden toimialajohtaja. Lisäksi tukifunktiot kuten tietohallinto ja ICT tekevät vahvaa yhteistyötä.

Lakiluonnoksessa järjestäjänä toimii maakunta, jolloin isompienkin osaulkoistusten valvontaan jää resursseja enemmän. Esimerkiksi Jämsän kaupungin oma sote-palveluntuotanto sosiaalityön viranomaistoimintaa ja Kuhmoisten palveluntuotantoa lukuun ottamatta on lähes kokonaisuudessaan ulkoistettu Jämsän Terveys Oy:lle. Sen siirtäminen takaisin järjestäjän (maakunnan) omaksi toiminnaksi lakiluonnoksessa esitetylle tasolle vaatii paljon aikaa, huolellista suunnittelua ja tuo myös merkittäviä lisäkustannuksia.

Sote-lakiluonnos ei ratkaise henkilöstön saatavuusongelmia. Jämsän Terveys Oy on pystynyt tuottamaan laadukkaat ja kustannustehokkaat laajan sote-keskuksen palvelutasoon rinnastettavat palvelut niin, että palveluiden saatavuus on jo nyt kaikilla mittareilla mitaten kansallisesti tavoitellulla tasolla. Palveluita kehitetään intergroidusti STM:n tulevaisuuden sote-keskusmallin tavoitteet toteuttaen ml. digitalisaatio. Lisäksi asiakas- ja henkilöstötyytyväisyys on ollut erittäin hyvällä tasolla. Ulkoistuksen purkaminen johtaisi Jämsässä sote-palvelujen tason rajuun heikkenemiseen.

Maakunnan riittävää omaa palveluntuotantoa tulisi tarkastella maakunnan tasolla. Yksittäisten kuntien ulkoistukset tulisi suhteuttaa maakunnan kokonaisuuteen ja arvioida sitä, onko maakunnalla riittävästi omaa palveluntuotantoa. Nykyisen palvelutason ja kustannusrakenteen turvaamiseksi tulisi maakunnalle mahdollistaa itsenäisen päätöksenteon mahdollisuus, ilman valtiovallan ohjausta, yksityistettävien palveluiden määrästä. Vaadittavan ja lakisääteisen terveydenhuollon palvelutason tasa-arvoinen turvaaminen koko maakunnan alueella voi jatkossakin vaatia laajoja alueellisia ulkoistuksia ja yhteistyötä

yksityisten palveluntuottajien kanssa. Tämä vaihtoehto tulisi olla maakunnalla perustellusti käytettävissä.

Palvelujen monimuotoisuus tulisi jatkossakin säilyttää ja kehittää sitä edelleenkin yhdessä yksityisten palveluntuottajien ja kolmannen sektorin kanssa. Tulevien maakuntien alueille on viime vuosina muodostunut toimivia kunnan ja yksityisten palveluntuottajien yhteistyömuotoja, joita ei tulisi uuden sote-lain myötä yksioikoisesti purkaa. Ulkoistussopimusten mitätöinti saattaa johtaa sekä sote-palvelunsa ulkoistaneiden kuntien että yksityisten palveluntuottajien kannalta kohtuuttomiin ja ennakoimattomiin taloudellisiin ja toiminnallisiin seurauksiin.

Jo tehtyjen ulkoistussopimusten tulisi saada olla voimassa sopimuskauden loppuun asti. Lakiluonnokseen olisi hyvä saada maininta olemassa olevien sopimusten siirtymisen mahdollisuudesta sellaisenaan maakunnalle, jotta julkisen toiminnan vakinaistaminen voisi tapahtua suunnitelmallisesti isomman organisaation alla.

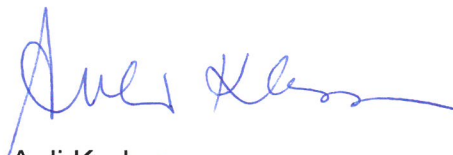
Maakuntarakenteesta

Jämsän kaupunki on osa Keski-Suomen maakuntaa ja on mukana Keski-Suomen sote-maakuntavalmistelussa. Vuodesta 2013 alkaen Jämsä on kuulunut Pirkanmaan sairaanhoitopiiriin. Sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden järjestämisessä Jämsä toimii isäntäkuntana Kuhmoisille, joka puolestaan siirtyy Keski-Suomen maakunnasta Pirkanmaalle. Tilanteeseen liittyvät erityiskysymykset on erikseen ratkaistava.

Jämsässä 21.9.2020

Hanna Helaste
kaupunginjohtaja

Auli Korhonen
hallintojohtaja